

ДОБРУДЖАНСКИ ГЛАСЪ

DOVROUDJANSKY GLASSE

ОРГАНЪ НА ВЪРХОВНИЯ ДОБРУДЖАНСКИ КОМИТЕТЪ.

Урежда редакционенъ Комитетъ.

Единъ брой 20 ст.

Телефонъ на редакцията № 368.

АБОНАМЕНТЪ.

ЗА БЪЛГАРИЯ ГОДИШНО 20 ЛЕВА.
6 МЪСЕЦИ 12.
ЗА СТРАНСТВО 1 година 40.ЗА ОБЯВЛЕНИЯ се плаща по споразумѣние.
Адресъ: в. „ДОБРУДЖАНСКИ ГЛАСЪ“ — ПЛОЩАДЪ
„ОСВОБОДИТЕЛЪ“ № 5. 0000
ИЗЛИЗНА ВТОРНИКЪ И ПЕТЪКЪ.
РЪКОПИСИ НЕ СЕ ВРЪЩАТЪ.

Ал. Георгиевъ.

Ударъ надъ Коалицията. Добруджа въ миналото.

(Година 367).

Тракийскиятъ въпросъ създаде на мирната конференция много затруднения. Резултатъ на упоритата работа на Венизелоса и неговия антуражъ, тракийския въпросъ бѣ представенъ като такъвъ, който интересува Гърция. За жизненитѣ права на България, не се държеше никаква сметка. И, като изключимъ резервата на Англия и направимъ абстракция отъ постигнатото италианско споразумѣние, на лице остава само Америка да поддържа българското гледище. На нейната упоритостъ се дължи фактъ, че въ продължение на повече отъ мѣсець, спорътъ ни съ гърците не слезе отъ зелената маса и не получи исканото отъ нашитѣ неприятели разрѣшение.

Очевидно, това закъснѣние въбси Венизелоса и, следъ молбитѣ и протеститѣ му до конференцията и г. Уйлсона, той сколеса да ангажира коалицията отъ 1913 година — сърби и ромъни — да протестира прѣдъ европейския свѣтъ противъ „българофилството“ на нѣкои делегации. Визираше се, несъмнено, Америка.

Опостъ Говенъ, Рене Пино, гръцкиятъ органъ въ Парижъ „Ню-Йоркъ Хералдъ“ и др. забиха тревога: тѣ съзрѣха нѣщо опасно въ непримиримостта на г. Уйлсона и пожелаха да не се фаворизира българската „бандитизмъ“ зѣ сметка на „културнитѣ“, „свободолюбиви“, „храбри“ и „честни“ балкански съюзници.

Коалицията на балканското „равновѣсие“, която се изрази въ грабежъ и потисничество, получи първия ударъ. Нанесе я то българската делегация въ нѣколко дни само. Тя влѣзе въ контактъ съ американци и европейци, разпердушени купичката хули, обвинения, кѣтвети и фалшификации, и неподкупната

обществена съвестъ можѣ още веднѫжъ да се озари отъ сѣбиститѣ струи на истината и правото.

Следъ Тракия, ще дойде частъ на Македония и Добруджа.

По тия два въпроса задачата на българската делегация е сравнително по-лесна. Българското правителство иска присъединението имъ къмъ България, въз основа на история, етнография, география, право и документи. Стоити монографични трудове на именити европейци, американци, сърби, турци и ромъни, писани въ дни, когато жаждата за грабежъ не съществува, когато фалшификациитѣ бѣха абсолютно невъзможни, придаватъ на тая задача особено силени колоритъ. България отиде, обаче, още по далечъ: ако конференцията се съмнава въ правата ѝ, нека се прибѣгне до плевбисципа, до народното допитване. Не ли еж по-малко съдѣе, че волята на народитѣ днесъ стои като опрѣдѣляющъ факторъ? Защо да не се позволи на народитѣ да манифестирагъ волята и желанието си? Не ли новиятъ свѣтъ ще се изгражда тѣмо върху развалинитѣ на досегашния строежъ, който прѣдизвика толкова сълзи, кръви, разрушения и трауръ?

Добруджанци казаха думата си. Тѣ искатъ да обхвѣтатъ свободни и независими граждани, да нареждатъ сами настоящето и бъдещето си. Версайлскиятъ трибуналъ не може да имъ откаже това естествено право и да угаси неугасваемиятъ огънъ копнежъ къмъ нрѣвъ, по-свѣтълъ, по-честитѣ животъ, къмъ нова, по-щастлива бъднина. Такава е повелитѣ на новата свѣтловна демократия. И който ѝ се прѣвпрѣчи, ще бѣде сричатъ, безразлично днесъ, или утрѣ.

Ще живѣемъ и ще видимъ на чия страна е историческата истина.

Ромънскиѣ интриги.

Въ полученитѣ напоследѣкъ ромънски вѣстници намираме всевъзможни паметници по поводъ законодателнитѣ избори въ България. Както вѣсикога, пълнитѣ съ лъжи и лъжовни ромънски вѣстници, и този пътъ разпространяватъ съобщението, че турцитѣ въ България сѣ изтѣлали избиритѣ отъ отдалѣни лѣти и че на всѣкъдѣ сѣ спешили избиритѣ съ голѣмо болшинство.

Ние не можемъ да разберемъ защо ромънскиятъ вѣстникъ се пълнятъ съ лъжи, които прѣдизвикватъ смѣхъ у леници. Цѣла по тая пѣтъ ще се пробдиго спандалиа гредуеъ на ромънското обществено мнѣние?

Ако, напестина, имаме подобно пѣщо трѣбвало щото турскитѣ кандидати да не влѣзатъ въ листитѣ на отдалѣнитѣ български партии, както в следващъ Бухемъ Рухи, директори на в. Балканъ, който флгурира въ листата на етамболовскитѣ въ ромънски

юджински окръгъ, съ Шакиръ бей, който бѣ кандидатиралъ въ Варна отъ цанковиститѣ, съ Захиъ бей, кандидатъ на земеделцитѣ въ Бургасъ и съ много други турци.

Намираме се, събидателно, прѣдъ фактъ, че ромънскиятъ вѣстникъ отново интригуеъ, когато прѣдставляватъ въ толкова изначаленъ видъ работитѣ по изборитѣ.

Отъ друга страна, и турцитѣ ще паднатъ въ очитѣ на българитѣ. Прѣдъ тѣзи начини по между имъ ще издѣлватъ караници на национална почва. Разбира се, че ромънскитѣ само това чакатъ и ще некатъ да издѣлватъ голѣма полза отъ взаимниѣ развалини и несъгласия на турци и българци.

Обаче ние, сме утѣени, че както всѣки тѣхни досегашни интриги и настоящиѣ имъ успѣли да ни скарать, ще останатъ безрезультатни. Миналото ни сочи пѣтъ на настоящото и бъдещето.

Мустафа Лютфи.

(бывшъ директоръ на добринскитѣ турски училища).

С. С. Шанговъ.

Добруджа въ миналото.

(Година 367).

Въ зората на петорията славяно-българското плѣме се явява като носители на идеята за федеративната държава. Балъмиръ, първиятъ хуно-български царъ, като образувалъ уния отъ федеративнитѣ области на херули, хели или холли, заедно съ германско-славянското плѣме алднѣ, образувалъ държавата на цѣтитѣ, прѣдъ които Херманрихъ, кралятъ на готитѣ, полагалъ свои авторитетъ, като се самоубилъ, а държавата му вѣдала въ унията. (Норданийс. Ранекопекъ, с. 292). Прѣдъ времето на Ройа нѣмѣше вестни, конфедерирани уно-българини. Пѣтитѣ на западната бѣше Оксѣтъ, братѣтъ на Ройа; Алѣда владѣше Сирѣния и Южна Пайония.

Мундоуко, бащата на Атила, владѣше Дакия, а Бледа, братѣтъ на Атила — царуване въ днешно Олово, Силва и Мадорусия.

Въ 483 г. Балканскитѣ полуостровъ, атланта му частъ, Подунавieto, образувалъ една уно-българска федерация, въ която Арико, синѣтъ на Атила, владѣше Малака, Сирѣния, или Добруджа. Алѣ, който носилъ името на дядо си Нильдоу (401 година), заема областъ отъ Пидия — до Кастрѣ Мартисъ (днешниятъ гр. Кула) Уто, или Утъ (Видо) заема коритото на р. р. Камъ и Утъ (Мѣтъ и Вѣта).

Петорикътъ Озомъкъ ни говори, че въ година 406, шестѣтъ на тая българска областъ, Уалдѣсъ, заедно съ хуни и алднѣ, се явилъ въ помощъ на римлянитѣ противъ готитѣ, които разбѣтъ при Фимолѣ.

Идеята за федеративни области е една относителна автономия въ вътрѣшното народно управление, (self government) е дѣла своето значение ерѣдъ преславянитѣ, намъ прѣдъ българскитѣ народи.

Споредъ Мѣсена, Василевски, Ю. Л. Купебонски и Б. А. Тураева, отъ които черпимъ тѣя свѣдѣния, като обикваме на оснѣла Пидѣа, Сократа (погоракъ), Озомъкъ, Комеъ Мардѣлина, Евсевиъ и др. стари вѣстници, въ периода между 403—499 г., сир. 45 години следъ разпадането на четири-вѣстната Азѣмова държава, въ Балканитѣ се наброяватъ едно-вѣрно следнитѣ хуно-български държави:

I. Мундо (Мундоуко) владѣе на българци и гетиди въ тимоната областъ, съ столица Гѣмѣградъ.

II. Пѣтъ — владѣе тѣя федеративна кулско-българска областъ, съ лагеръ Кастрѣ Мартисъ (днесъ Кула).

III. Видъ (Утъ) е столица Чейдѣтъ кѣтъ старѣ Арарий.

IV. Буза, или Боза, е столица Бузия — до Церѣкоу. (Пето Херманрихъ бѣ разнѣлъ на крѣсть заедно съ ерѣнитѣ му и много болгарци).

V. Арико, управителъ на Добруджа (455—486 г.).

Независимо отъ тия държави, въ Сирѣния и Пасеъ (Пѣтъ) съществувалъ други области князе, които следъ смъртъ на Атила (453 год.), споредъ старѣ славяно-български

чай (celti-slavic), си назначиха управители отъ мѣстни князе, пѣкои отъ които владѣяха на права на федерати, било въ византиската, било въ уно-българската държава.

Тая уния просуществовала до прѣстигането на Ипериха въ Добруджа (679) въ която, по него време, владѣше въ качество на федератъ на Византия Баударѣ, или Бодуриуъ отъ потеклото на покръстѣната българо-мѣстийска династия на Грода (Grodus, Gordianus). Федератъ въ Мизия бѣше Юстинъ.

Носителъ на една друга, кѣтомидийска държавна идея на централизация, чрѣвъ малко вътрѣшно самоуправление, много близко гръцката олигархия, Иперихъ въ кѣсо време сполучи да привлѣче Мизийскитѣ седемъ тѣко-славяне, или готски плѣмена отъ Утъ до Берегана и отъ Дунавъ до Урдовиза — области до-гогава федерати на Източната Римска империя.

Четиридесетитѣ лѣтъ, които вни-са въ себе си черната дата на българското поробѣние, намѣтъ пѣтитѣ български поддунѣвски области разединени, безъ вѣтъкава федеративна ерѣйка. Идеята за солидарна отговорностъ и задружна отбрана бѣ изчезнала. Династическитѣ ерѣби, интриги, козни, съоръжения, сѣ най-груби меркантилни интереси, бѣха разбѣли и разбѣтили идеята за плѣменна солидарностъ.

Феодализмътъ, който бѣ добѣлъ широко приложение ерѣдъ германскитѣ народи, като унищѣжи свободата и автономията на личността и общината, разруши и идеята за славянското начало на федератизма. Готитѣ въ III в. внесоха нови начала и нови авторитарни понятия въ управлението.

Федератитѣ въ Източната Римска империя, които се ползувахъ съ една относителна автономия, бѣдоха поробѣени.

Първа пострада Добруджа, или малка Сирѣния. По нѣл — Мизия ехъ седемгѣхъ гетославянеки плѣмена.

Съ идването на Аспаруха се образуватъ четири български области: една въ Дакия, втора — въ Мизия и Добруджа, трета — въ Македонска Корѣмсия, подъ шефството на Кубера и Маврю, и четвърта — Панонгелѣска България отъ изворитѣ на р. Марошъ до вѣчането на Тиса въ Дунава, гдѣто българскитѣ области намираме, запазили своята автономия до края на X вѣкъ (Ксанъ, Асѣмъ и Гладъ).

II така, отъ историята ние надрѣмъ заключението, че автономията и широката федерация на ерѣроднитѣ славянобългарски масѣ сѣ образували много вѣтъкитѣ вѣтъкитѣ периодъ къмъ вѣтъкитѣ на нацията, и че падението не е пѣло отъ началото на областната автономия, а ехъ изразѣването на идеята за солидарна отговорностъ и общитѣ интереси, когато субективнитѣ и често меркантилни интереси на областнитѣ

Положението

Част от американската и английска преса пръв път, на времето си, сложността и българския мир и се изказа за необходимостта от забавянето му. Съображенията и бяха очевидни: да даде възможност на българската делегация в Версайл, да се справи с огромната литература, натрупана по наш адрес и за нация смътка от нашите противници. Това стана, и като резултат — настъпи едно разнедряване. Обяснима е при тия условия, нервността на балканските ни съседни. Това е нервност на държавници, които искаха да ни одушат, без да имаме елементарната възможност да кажем думата си като подсъдими. Може ли да постигнем иначе един арестант, в който е събран умът на велика Европа и още по-велика Америка?

Обединената социална демокрация у нас направи публично изявление в смисъл — земледелци и комунисти да заработят с нея с общи усилия да наложат в България едно-народовластие. Както трябва и да се предполага, комунистите, отхвърляйки предложението на обединените и ни таксуваха, може би за хиляден път, като „продажници“, „лакеи“, „орждия“, „полицай“, „чапкени“ и пр. Земледелците още не са казали думата си. Ала от разговорите, които имахме с техни лидери, излиза, че мнението им е с раздвоение: един сж за обща работа, а други — за самостоятелна. Регистрираме формите и сжчината на тжжната българска действителност — хули, обвинения и крамоли за смътка на широките обществени маси.

От ромжиската окупация на Унгрия не е изключено, че само унгарците. Това е очевидно. Недоволни сж и съюзниците на Ромжия, които в ред ноти приканува „дунавския стражар“ да не прѣминава границата на позволеното, да не граби и реквизира, да не мародерствува. Ние сме доволни, че съюзниците държат добра смѣтка за ромжните и че познават навиците им към чуждото. България изпита на 1913 година тия навици. Но ние се питаме: възможни ли сж тѣ днес, в епохата, когато световната демокрация се сили да наложат режима на привото, на справедливостта? Та нима сж тѣ приеми на ромжиската гражданска и военна олигархия, не се поставят подпорите на омразите, недоволствата и жаждата за мъст?

Свѣдѣнията, които печатим в всеки брой, ни рисуватъ отчаяно положение на добруджанци. Какви грѣхове извършиха нашите сънародници, за да изплащатъ днес грозни тия на ромжиската окупационна власт? Тѣхъ биятъ, грабятъ и безчестятъ. Кому могатъ да се оплачатъ? — Никому. България е още изолдирана, а чужди крак не би могълъ да стѣпнѣе въ Добруджа, за да извърши една обстойна и добросъвестна анкета. Ние, обаче, не се отнаиваме. Ще настѣпватъ дни на миръ и спокойствие, джѣнтъ на свободата ще грѣнатъ, и тогава ще си кажемъ думата.

Ромжнски системи на изнудвания.

(Кореспонденция отъ Кеманларъ).

Положението въ Добруджа, споредъ последните свѣдѣния, е отчаяно. Ромжните употребяватъ всевъзможни начини на изнудвания надъ българите и турците. Въкъденъ секцанти въ пълни сж невинни хора, напущащи работата си въ тоя сезонъ, за да задоволятъ жаждата на шефъ. Викатъ гражданите за да „пронѣрватъ“ поданството имъ.

— Какъвъ сж поданикъ? пита шефътъ.

— Ромжски, сѣдва въ отговоръ.

— Какъвъ сж такъвъ ромжски поданикъ, като си българинъ. Това не може.

— Български сѣдва, другъ отговоръ.

— Дай си паспорта, за да видимъ.

— Плати, тогава глоба 500, 1000, 2000, 3000 леи и т. н. Ако не платишъ, хайде въ затвора.

Много добруджанци сж изнудвани по тоя начинъ.

Хората се побърскаха вече и невянате къс да избѣгнатъ ударите и изгонването на ромжиската администрация. Двама десетници въ Салгирга сж въ услуга на ромжните въ тая система на изнудвания. Особено селата сж подложени на усилено ограбване. Дедективитъ — хайдуги нагласяватъ анонимни писма до полицията или до прокурора, че тоя или онѣва лицѣ е говорило лошо за ромжните, или пъкъ е поддържалъ връзки сж избѣгалъ. Пускатъ сж въ движение полицията. Журналъ се издава и немилосърдно се изгласява. Въ тоя примѣе явява анонимните доноски, прѣлага да бже изѣвънъ, ако даде 1000—2000—3000 и т. н. леи. Плате, казва, няма свобода.

Итъ вярно, въкъденъ сж нажѣтъ избѣга хора. Тоя сж безброй жертви. Изнудването на християнѣ прѣдѣлава, като по силно, като

по-слабо. Трудниятъ българинъ, който не знае, почина ни денъ, ни нощ сж въ изнудване.

Френските власти не могатъ да видятъ, що става по селата, защото сж далечъ самъ въ градовете.

Много младежи се викатъ, узѣ за войници, а въ сжщность ги обиратъ, като имъ взематъ всички сѣми, които носятъ сж себе си. Ромжните сж сигурни, че като се готвятъ за изгаритъ, все ще носятъ по нѣкой лара и като имъ я взематъ, ги освобождаватъ. Врѣцѣтъ ги сж вътъжки, те сж свободни, ала шефътъ вѣда, обръща бѣлваската и казва:

— Не е рѣшено, Цѣе видѣмъ.

Пѣкъ търкаля бѣлваската въ ръцѣтъ си и добляе.

— Цѣе, дай се толкова пари; ала денесѣе толкова масло, цѣлата и т. н.

Между населенето, разпространяватъ всевъзможни тендоциозни слухове за България, като бунтове въ София, Пловдивъ и др. градове и че Тръкия бѣла вече дадена на герците; Русѣ и Гѣмъ бѣли окупирани отъ ромжните и пр.

Прѣди нѣколко дни прѣмѣна сж отъ България въ Салгирга около 50—60 души войници, прѣоблѣчени като стражари. Прѣнати сж по селата да сж охранятъ сж кокла и да засилитъ режима на изнудванията.

На 10 т. м. въ Салгирга сж поварѣтъ сж глашатай войски — граждани на Малебенъ за „Славното влизане на Армия Постра“ въ Булабѣнцъ. Полиция Кирѣ общѣлъ българитъ, като ги нарекалъ варваръ, злодѣй, убийца и пр. Ксѣнто сж бѣлъ мѣждаритъ.

На мѣсебѣа отпѣше сж 10-20 ренегати, ала и тѣ сж, почувствали обидени и искали да напуснатъ черквата.

Лично сж нажѣветени Стѣпанъ Мариновъ, Гѣнѣновъ и Димъ Русановъ. Ангелъ отъ с. Тѣпѣи отъ единъ дѣтъ злодѣй, който ги е изнудилъ сж 2000 леи и ги освободилъ.

Въ с. Кудожикъ сж ходили нѣколко бандити, прѣоблѣчени въ български селски дрехи и говорили, че бѣли български войници изпратени тайно, за да убиятъ ромжните жандари. И тоя сж една примка отъ много други за да ловятъ жертви да ги изнудватъ и изѣзаватъ. Съ други думи, жѣнтъ ми не жѣнтѣ водѣта, рѣшитъ сж да те пѣмъ.

П. Черневъ.

Малцинствата въ Ромжия.

Ромжискитъ в. „Адевърулъ“ публикува едно интервю сж шефа на еврейската националистическа партия въ Буковина, д-ръ Майеръ Юберъ. При все, че дензурата е окастрила да досѣе нѣма нѣкъ пасажѣ, все сж останало доста да сж прозрѣ недоволството и разочарованieto.

Д-ръ Юберъ се оплаква, че несправедливостъ и злоупотребления сж върхатъ повече отъ дребните чиновници. Много „зло правѣ“, обаче, и мѣстното ромжско правителство. То изключва евреитъ отъ всички политически и икономически мѣста. Евреитъ сж почти изключени отъ търговската и индустриална камара; търговни, като тѣзи сж солъ и тютюнъ, които сж бѣли въ тѣхни ръцѣ, сж имъ сж запрѣтени.

Насѣдението възлагадо всички сж надежди на бъдещето велико народно сѣбрание, гдѣто сж надѣвали, че ще има хора съ по-широки възгледи. Ромжиското правителство некало веднага, въ нѣколко мѣсеци, да ромжизира областта. Юберъ знае, че ромжиската интелигенция е антисемитска, но мисли, че широкитъ народни маси не сж. Той иска, класо-подаването да става до народности, или поне градовете и селата по отдѣлно, което сж не прѣдѣжда ромжискитъ законъ. Той знае, че ромжискитъ партии не сж благодарно-ложени спрямо евреитъ. Надѣва се, че евреитъ ще образуватъ отдѣлна национална група, която ще сътрудничи сж ромжски антисемитски партии. Цѣе сж опитатъ да сж обляжатъ сж другитъ национални менцѣвѣта, понеже имать да защитаватъ сж щитъ права.

Всички народности ще искатъ на първо мѣсто справедливостъ отъ парламента на Ромжия. „Лигата на народитъ ще остане като последно убѣжище — въ красивъ случай. И ние, евреитъ, прѣдпочитаме да искаме справедливостъ въ страната, на която принадлежимъ, но искамъ да ни се даде“. Въ Австрия бѣхме граждани въ пълния смѣсъ на думата и не сж допуснѣмъ нашитъ права да бжѣтъ ампутирани.

ХРОНИКА

Генералъ Кретиенъ, досегашенъ началникъ на съюзническата окупационна армия въ България, отпѣтува за Парижъ.

Вѣстникътъ ни сж изпраща редовно изъ Чирвинцията. Тоя за свѣдѣние въ отговоръ на нѣколкото запитвания за негъ лѣчени брѣве.

Специалната комисия съобщава, че на онѣя, които откриватъ контрабандни стоки, ще сж отпуща 25 процъ отъ откритата контрабанда.

Телефонитъ на редакцията е 368, а на редактора ни г. Ал. Георгиевъ е подцентралъ Дебъръ 24.

Добруджанецъ, който сж съобщава, че чѣта и не разпространява „Добруджански гласъ“, не върши дълго, нѣ възможността на експата сж тѣткѣнна.

Проектътъ за раздаване на бездомнитъ свободни общински мѣста сж дебатира въ общинската изѣврѣдна сѣсия. Имъ бѣло желателно, што да стане действителностъ, бездомнитъ да сж сдобиятъ сж жилища и така да сж острани острата жилищна криза.

Ромжно-Американски кон-фликтъ. Вѣстникътъ Кеманларъ „Омъ Либеръ“ съобщава, че между американскитъ и ромжискитъ окупационни власти въ Унгрия сж появили голѣми трудности. Американцитъ прѣбѣтали да внасятъ храни, понеже узнали, че ромжните реквизируютъ американски прѣпасѣ, които бѣли раздавани на населенето. Конфликтътъ не бѣлъ нагледенъ. Съгласиенето подадо нова нота до Ромжия по поводъ на ромжискитъ реквизиции въ Унгрия.

Усиляване на граничната стража. Ромжните сж усилили граничната стража, почти не двойно. Тая нова стража сж започнала вече обирджисѣ сж въ селата около границината. Особено чувствителни сж децѣнитъ волути въ Вадичико.

Ромжните сж отжѣжаватъ. Прѣди нѣколко дни бѣлъ убитъ стражаръ въ едно отъ балчикинтъ селѣ. Ослобѣнитъ ромжни сж подложени на мъки всички въ селото; за да узнаватъ кой сж убиеца. Много селѣни сж избѣгали въ по-големитъ селѣ; а други сж дошли въ България. Ромжискитъ вѣстникъ „Епоха“ не крие тия работи.

Пристигна сж въ Варна 58 души липовани избѣгали сж лодки по морѣ отъ Фурулѣвка.

Панахида. На 31 августъ т. г. въ църквата „Св. Богородица“ — Гюмюрджина, по поканата на мѣстната добруджанска организация, сж е отслужила панахида, по случай тригодишнината отъ мъченическата смъртъ на 28 хиляди добруджанци, отлѣчени отъ ромжните въ Молдова.

Нови ромжнски войски въ Добруджа. Телеграфиратъ ни отъ Рѣхово, Русенско, отъ 1 тогъ:

Въ Тутраканъ е сѣзла тази вечеръ една ромжска рѣта войница отъ 36 ромжнски полкъ, сж назначение да охраняватъ селата около границата.

В. Т. Отъ кого ли ще охраняватъ ромжните чисто българскитъ сѣла около границата? Да не би, потомитъ на „Трояна“ да готвятъ нѣкаква нова напасть вътрѣ Българияната въ Добруджа?

Не стигатъ ли терзанията и страхѣтѣ, брани прѣвъ доветъ мѣсеци, ами трѣба още нови да сж при-турятъ кѣмъ старитъ? Добръ би бѣло главното съюзническо командване да предприеме една анкета и, съгласно солунското примѣрие, да даде заповѣдъ на ромжското правителство да изтегли отъ Добруджа всички ромжнски войски.

„Листопадъ“, литературно-художествено списание започна на-чѣло да излиза.

Описанието, що бжѣ двусѣдмично. Цѣе пазназа подъ редакцията на Димъ Вѣбевъ и сътрудничесството на видни наши писатели. Изданието е пѣло. Софийското книгоиздачество „Цѣтъ“.

Изъ живота на нашитъ организации.

Върховниятъ добруджански комитетъ имъ свѣдѣние, че на 28 августъ на референсъ изъ България сж сѣсѣла и изпѣхати за изѣдѣтъ, отвлѣчени и пр. добруджанци, жертви на ромжската токойска олигархия.

Бургасъ, 31 авг. Цѣе сж отпѣхъ не въ Бургасъ. Добруджанска организация отъ 50 члена, избѣгали поради ромжскѣ режимъ и въ сѣверна Добруджа, гдѣто сж останали безъ зѣнѣта майси, жени и дѣци. Избра сж врѣмѣно чѣгогѣтѣтѣ: прѣдѣтѣлѣ Цв. Маслинковъ, секретаръ Харъ Чѣковъ, касиеръ Илиъ Петровъ, лѣкаръ Василь Панаѣтовъ, Атанасъ Сѣковъ, Борисъ Рабиноустовъ и К. Яковъ. Маслинковъ

Ромжиска прѣцѣнка.

Ромжискитѣ вѣстникъ „Adeva-gul“ въ броя си отъ 27 августъ т. г. е помѣстилъ статия „Плебесцитъ въ Банатъ“, въ която съобщава, че спорътъ между Ромжия и Сърбия за Банатъ, ще се разрѣши чрезъ плебесцитъ, на какъвто най-послѣ еж се съгласили сѣрбитѣ, които по-напрѣдъ упорствавали.

Вѣстникътъ пише, че ромжитѣ не се боятъ отъ този плебесцитъ, защото болшинството на населението въ тази област е ромжиско, на и меншинствата сѣ въ ромжиско управленіе и ерго всички, съ изключен е на сѣрбитѣ, които сѣ малцинство, ще гласуватъ щото Банатъ да се причисли къмъ Ромжия.

Б. р. Щомъ ромжитѣ не се боятъ отъ плебесцитъ и намиратъ, че чрезъ такъвъ най-правилно и най-рационално се рѣшаватъ споровѣ, защото тѣ бѣгатъ отъ плебесцита, които ние, добруджанци, нѣ искаме за Добруджа?

Всички почти Букурешки вѣстници отъ 31 августъ т. г. сѣ помѣстили слѣдното съобщение отъ Балчикъ:

„Полпейскиятъ стражаръ отъ Балчикската полиция, Хереску А., изпълняващъ своята нощна служба на барьерата край гр. Балчикъ, на 18 августъ вечерта изчезналъ безслѣдно и на 21 с. м. тѣлото му е било намирано на 10 километра далечъ по шосето Балчикъ — Добричъ.“

Отъ разследваніята, които се правятъ се установява, че покойникъ при изпълнение на службата си, билъ убитъ отъ български контрабандисти.

Вѣстникъ „Dacia“, прѣдавайки горното съобщение, прибавя, че ромжиското население (което сигурно е онова отъ Ромжия, защото въ Балчикъ нѣма ромжи) е силно възмущено отъ бандитскитѣ дѣяния на българитѣ, които нѣма да се вразумятъ, освѣн като пристигне ромжиска войска въ Добруджа.

Б. р. За убийството на единъ стражаръ, извършено отъ контрабандисти, може би другари на самия стражаръ, ромжиската преса вдига цяла аларма и бие тревога по всички линии, а мѣлчи, когато ромжиската власт повѣднѣвно и по орѣдъ пладнѣ убива, безчестнѣ и измъчва българското население.

Това показва какъвъ е менталитетъ на ромжитѣ.

Впрочемъ, въ алармата за убийството на стражара — ромжинецъ, проличава намѣреніето на ромжиската властъ — да се настани ромжиска войска въ Добруджа.

Външна хроника

— Ромжискитѣ в. „Диминаца“ пише по поводъ фалшивитѣ и тенденциозни слухове за бунтове и размирици въ България слѣдното:

„Ето какво ни съобщава единъ френски офицеръ отъ френската военна мисия, пристигналъ снощи въ Букурещъ, идящъ отъ София: „Бѣхъ въ петъкъ и събота въ София. Разхождахъ се съ возно обдѣлкѣ въ цѣлия градъ. Не забѣлѣзахъ ни най-незначителенъ признакъ на нѣкакво извънредно положение. Подобно на Букурещъ, спокойствие и нормалниятъ животъ господствува навсякъде. Сжествува само остра жилищна криза.“

Всички магазини и гостилници сѣ отворени. Обѣдвахъ въ казиното много добръ съ 50 лева, т. е. 12 и по-виша франка. Българското население, на което казвахъ, че французитѣ ще направятъ съ своитѣ войници и челоукоядци, сега установява, че е било жертва на една злоумишлена прикавка, и френскитѣ офицери като се завръщатъ по домоветѣ си намиратъ често цѣлти на масата си, и френскитѣ войници сѣ прѣдметъ на обща любовностъ.“

— Вѣстникътъ на Клемаусъ „Омъ Либъръ“ (25.VIII.) не е много доволенъ отъ поведението на ромжитѣ въ Унгрия. Той отбѣлѣзва по

тоя случай, че въ нотата си до Унгария, конференцията за миръ подчертала, че възнемието на Исенфа и въобще цѣлия дѣржавенъ прѣвратъ въ Будапеща, билъ станалъ „подъ протекцията на една чужда армия“ — съ това се визира Ромжия. Братияну, наистина, опрениравалъ участието на ромжиското правителство въ тоя дѣвратъ, обаче L'Homme libre не изключва, че прѣврата е дѣло на ромжиското улавно командование. Вѣстникътъ събѣтва да не се нацѣпватъ мунѣции на Ромжия, ако не се държи въ духа на прамирителната си чота — отговорѣ.

— Унжикитѣ в. „Трибуна“ е подигналъ въпроса за избирание прѣдседателя на републиката, Масарикъ, като арбитръ по разрѣшеніето, на българо-сѣрбския споръ. Органътъ на Масарикъ в. „Рапортъ“ се изказва въ сѣщия смисълъ.

Изъ печата

„НАРОДНИ ПРАВА“ (1 септ.) пише слѣдното:

„Траурно издание. По случай 28 августъ т. г., три годишнината отъ като ромжитѣ отбѣлѣжа изъ Добруджа повече отъ 30000 души българи, турци и нѣмци; вѣстникътъ на върховниятъ добруджански комитетъ — „Добруджански Гласъ“, е издѣлзълъ въ трауръ. Брой 6 отъ 28 августъ, на казания вѣстникъ е издѣлзленъ и интересенъ по-свѣто съдѣржание за нашата младежъ. Ние прѣпорѣчваме на нашитѣ младежи да прочетатъ внимателно казания брой и да се опитатъ надъ идентъ и тѣнитъ, които нацѣпватъ днесъ поробенитѣ наши сѣнародници отъ Добруджа. Свободата и любовта, къмъ отечеството ставатъ по-сѣнни, когато сѣ изпитва тиранията на чужденеца-потисникъ, когато настѣпн политическото и духовното робство.“

„НАРОДНОСТЪ“ (31 авг.) пише слѣдното:

„Завчера, въ четвъртъкъ, се навършиха три години отъ дѣня, въ който нѣколко десетки хиляди добруджанци бѣха отбѣлѣчени отъ ромжискитѣ власти далечъ изъ Молдова, гдѣто тѣзи нещастници прѣживѣха нечувани ужаси и грамаденъ брой, отъ които останаха тамъ маченически кости. Това е единъ отъ най-чорнитѣ дѣни за Добруджа, въ веригата на нескончаемитѣ теглила. На тоя дѣнь нашитѣ злочестнѣ братя отъ най-сѣверноаточния край на отечеството се поклониха съ благоговѣние прѣдъ паметта на скжпитѣ жертви и стираниха горещи молитви за близкото освобождение на поробената родна земя.“

Оскръбта на добруджанци се сподѣля — това се разбира само по себѣ си — отъ всички българи. Нѣма българско сѣрдце, което да не се свива отъ остра болка, когато си спомни за маченичеството на отбѣлѣченитѣ въ Молдова добруджанци, както и изобщо за живота на добруджанското население, койго не е освѣнъ единъ дълъгъ и жестокъ мартирологъ.

Но, надеждата е будна въ душитѣ, сѣщо така, на всички българи. Робството не е било никога вѣчна и не може да бѣде вѣчно. По-рано или по-късно, надъ скръбнитѣ огнища въ Добруджа, както и въ другитѣ поробени области, ще огрѣне непрѣменно слънцето на свободата и отвратителнитѣ вериги на чуждото иго неминуемо ще паднатъ. Нека се надѣваме, че близкъ е тоя така силно жадуванъ часъ.“

НАПРѣДЪ“ (бр. 65) е помѣстилъ статия отъ д. Ст. Михайловски подъ „Материализмъ и всестрицание“. За характеристиката на вѣдѣнтъ на автора, даваме слѣдната извадка:

„И тѣй социалниятъ редъ почива върху тоя принципъ — че обществото е едно грамадно сѣмѣйство, чинто членове сѣ солидарни помежду си. Социалниятъ редъ е, прочее, единъ, въпросъ за нравствено равновѣе, за нравствена дисциплина. Иди, ако

щете, нека разширимъ и генерализираме нашата мисль, и нека рѣчеме, че социалниятъ въпросъ е нравственъ въпросъ.“

Сега пакъ нека докажемъ, че всѣки нравственъ въпросъ е религиозенъ въпросъ, сѣрѣчь въпросъ за вѣрване въ една върховна сѣрхчовѣшка прѣднина.

Социалната взаимномощъ, дължността, — какъ отвѣждатъ?... Кѣмъ сѣмозабрава!

Qui dit devoir, dit sacrifice. — дума Паскаль, сѣрѣчь: кажемъ ли дължността, казваме самопожертвуване!“

„НАРОДНА ОТБРАНА“ (бр. 116) като говори върху „офицерството и партизанството“, казва:

„Управнитѣ ни сѣ дължни да направятъ всичко възможно за да не позволитъ промѣкването на партизанството въ армията. Тѣ, увѣрени сме, чувствуватъ, че България има нужда отъ едно общество като офицерството, което да култивира у себе си чистия идеализмъ.“

Управнитѣ ни нѣма да изпълнятъ дълга си къмъ България, ако въ тѣзи дни не помогнатъ на офицерството; а тѣ ще направятъ това като подобрятъ неговото материално положение и по тоя начинъ насочатъ очитѣ и надеждитѣ на офицера къмъ дѣржавата, а не къмъ тѣзи или онази партия.“

Нека офицерството почувствува, че неговото настояще и бъдѣще е свързано само съ дѣржавата, а не съ бъдѣщето на коя и да е партия.“

„МИРЪ“ (бр. 5791) дава уводно мѣсто на статията „Уреждането на Балканитѣ“. Той се ползва отъ авторитетното английско сѣиваніе The New Statesman, което казва:

„Нѣкое разрѣшеніе нѣма да бѣде трайно, ако на България не се позволи да се обедини съ българитѣ въ Македония, и ако тя нѣма едно добро пристанище на Бѣло море. Ако балканската политика вонн въ нездритѣ на порядѣчнитѣ хора тѣй лошо, то е поради масата отвратителна литература, която сѣ натрупали сѣрби, турци и българи, обвинявайки се единъ другъ въ нечутн жестокости. Кой сѣ виновникъ по-вече и кой по-малко, това не може да се отличи, защото всѣко отъ тѣзи три цѣлемеа, когато е имало възможностъ, е водило една политика на систематично изтрѣсване. Обвинѣнето, изнесено отъ междусѣюзнишката комисия ерѣшу българската армия, че тѣ умнилено прѣзъ врѣме на окупацията водила политика на изсѣрбление сѣрѣмъ населението отъ друга народностъ, освѣнъ свѣята, вѣроятнѣ е вѣрно, но не по-малко вѣрно е сѣщо обвинение и за тѣрцитѣ и сѣрбитѣ. Мѣлриятъ сѣдня ще захвърли на страна тѣя борба съ обвинѣния

въ жестокости, и ще се занимае на-право съ практическия въпросъ, какъ да прѣмахне причинитѣ, които сѣ породили всѣщата тѣя литература.“

„НАРОДЪ“ (бр. 193) тѣсрѣтнѣнра върху усненіето, къмъ което трѣбн да се насонатъ усилията на всѣчки слѣдъ изборитѣ. Той завършва статията си така:

„За нашата партия е по-вече отъ очевидно, че бъдѣщето правителство трѣбва да се сѣстави отъ партиитѣ, които бѣха се нагѣрбили да вънесатъ немедленно тѣя реформи. Нѣма ли сѣ това за сѣмѣлѣнци, яко ли е то за комунистѣ? Достатѣчно прѣвече измѣна, за да може да се каже, тѣмъ отъ тѣя партии, какво тѣ мислятъ по наложителнитѣ реформи и какъ тѣ прѣдполагатъ да ги направятъ.“

Въ свръзка съ тѣхния отговоръ, безспорно ще се реди и политиката на страната въ непосредното бъдѣще. Българскиятъ народъ, обаче, отъ сѣга може да знае, че той има въ лицето на нашата партия она буденъ стражаръ, който ще се застъпва най-рѣшително да бѣдѣтъ защитени неговитѣ живи интереси, независимо отъ какъ нито и да било догми или прѣдразсѣдка.“

„БЪЛГАРИИ“ (бр. 230) трѣтира въпроса о кѣдо „подкудничеството прѣзъ подбѣлнитѣ набори“ и добавя: „Корупцията, сѣрхичеалбитъ и безаконитѣ огогатияния на равни партиитѣ тузюне и корпорации прѣзъ войната намириха широко поле за промѣленіе въ прѣдѣлѣнитѣ янтѣции. И шампионитѣ на подкупа сѣ най-забогатѣлитѣ прѣзъ войната партии, банки и лица, принадлежащи къмъ партиитѣ отъ бившия либералски рѣжимъ и къмъ нѣкои отъ патитѣ на сѣга: управляющия бюрокъ. Главна арена на това мръсно илѣ прѣварване въ купуване на гласове бѣха новитѣ окрѣзи, кѣждѣто дори и партии съ претенции на почтеностъ, пѣлѣха хиляди и хиляди за купуване на граждански сѣвѣсти, насамѣ дейки по тоя начинъ политическѣ развратъ у най-новитѣ граждани на България, вършейки едно прѣсѣлѣние, което нѣма име“.

ПРѣЦОРЕЦЪ“ (бр. 194) помѣства уводна статия за „мъртвата точка“, до която сѣ станали прѣговѣритѣ въ Версайль и завършва:

„Врѣмето е най-добриятъ свѣтѣникъ. Евентуалното отлагане на тракийския въпросъ открива добри перспективни за дѣлото на трайния миръ. Ние не можемъ да не ги посрѣщамъ съ задоволство и облекчение. Наистина, обществено мнѣние у насъ е умерено, нервозно и нетѣрпеливо, обаче едно задоволително рѣшеніе е винаги за прѣдпочитане прѣдъ едно прѣбързано рѣшеніе“.

Акционерно Дружество Печатница „ДОБРУДЖА“
Изпѣлнява порѣжкитѣ ЧИСТО и БЪРЗО. Изработва при най-износни цѣни
бѣлѣжници за банки, канцѣларии и др.

Отъ 15 Септември почва да излиза наново Литературно-художествено списание
„ЛИСТОПАДЪ“
— Участвуватъ видни наши писатели.
Редакторъ: ДИМ. БАБЕВЪ. — Издатель: Книгоиздат. „ЦВѢТЪ“.
Излиза двуседмично.
АБОНАМЕНТЪ: за 1 год. 40 лв. 6 м-ца 22 лв. 3 м-ца 12 лв.
Абонирането става и направо въ издательството, като се изпрати сумата съ пощенски записъ на адресъ: Книгоиздателство „ЦВѢТЪ“ — София.
Акционерно Д-во Печатница „Добруджа“ ул. Алабинска № 16.